

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 60 hallituksen esityksen johdosta laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta

Eduskunta on 14 päivänä lokakuuta 1983 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 109 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta.

Hallitus on valtion vuoden 1984 tulo- ja menoarvion tasapainottamiseksi selvittänyt välillisten verojen ja erityisesti liikevaihtoveron verotuspohjan laajentamista nykyisestäään. Tällöin on todettu, että teleliikenteen saattaminen verolle olisi johdonmukainen askel kohti liikevaihtoveron verotuspohjan laajentamista koskemaan paitsi tavaroita myös palveluja. Tämän vuoksi hallitus esittää välillisten verojen verotuspohjaa laajennettavaksi saattamalla verolle posti- ja telelaitoksen sekä yksityisten puhelinlaitosten harjoittaman puhelin-, lennätin-, datasiirto- ja niihin verrattavan teleliikenteen ensi vuoden alusta lukien.

Puhelinlaitokset samoin kuin posti- ja telelaitos perivät puhelin- ja muiden telepalvelujen käyttäjiltä erilaisia maksuja. Näihin maksuihin ei nykyisellään sisälly liikevaihtoveroa. Tämän palvelutoiminnan yhteydessä telelaitokset myyvät ja vuokraavat puhelinverkkoonsa laitoksen luvalla liitettäviä puhelinlaitteita ja tiedonsiirtolaitteita sekä erilaisia muita teleliikenteessä käytettäviä laitteistoja. Niin ikään ne asentavat, huoltavat ja korjaavat näitä laitteita. Tällainen toiminta olisi erillään hoidettuna ilman eri säännöstä liikevaihtoverollista, mutta liikevaihtoveroasetuksen säännöksellä telelaitokset on nykyisin katsottu liikevaihtoverovapaiksi sanotusta toiminnasta.

Hallituksen esityksen mukaan telelaitosten verolliseen liikevaihtoon luettaisiin ensinnäkin tarvan myynnistä ja vuokrauksesta saadut tulot sekä tulot sellaisista valmistus- ja asennustysohjeistuksista, jotka jo vanhastaan ovat liikevaihtoverotuksen kohteena. Sitä vastoin televerkoston niin sanotun pysyvän rakennelman rakentamistyöstä ei suoritettaisi liikevaihtoveroa. Liikevaihtoverotuksen kohteena olisivat kuitenkin muun muassa keskuslaitteistot sekä rakennukseen kuuluvat puhelinjohdot, koneistot ja muut sellaiset laitteet.

Verolliseen liikevaihtoon luettaisiin myös teleliikenteen harjoittamisesta kannettavat maksut ja muut korvaukset. Verotuksen kohteiksi tulisivat

niin ikään varsinaisen telepalvelumaksun ohella palvelun käyttäjältä perityt maksut, joissa asiallisesti on kysymys telepalvelusuorituksen myynnistä. Tällöin olisi kysymys esimerkiksi niin sanotusta perusmaksusta tai erilaisista asennus- ja huoltokorvauksista taikka maksusta, joka kannetaan puhelinluetteloon otetuista ylimääräisistä tiedoista. Sitä vastoin liikevaihtoverotus ei koskisi mainontaa. Veroa ei myöskään suoritettaisi pääomaluonteisista osake- tai osuusmaksuista tai vastaavista kertaluonteisista eristä, jotka oikeuttavat liittymän saamiseen.

Liikevaihtoverojärjestelmämme luonteen mukaisesti tulisi edellä mainitusta toiminnasta verolliseksi määrättäville teleliikenteen harjoittajille myöntää ostovähennys paitsi myyntitarkoitusta varten hankituista tavaroista, myös tätä tarkoitusta varten hankituista telepalveluista, jollaisia olisivat lähinnä posti- ja telelaitoksen kaukopuheluista veloittamat erät.

Hallitus ehdottaa, että laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984 ja sitä sovellettaisiin telepalveluun, joka on tehty lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen. Koska telepalvelun harjoittajilla olisi ensi vuoden alusta lukien myyntitarkoitukseen hankittujen tavaroiden vähennysoikeus, se rajoittaisi kuluvan vuoden normaalia tavaroiden ostotoimintaa ja siirtäisi sen ensi vuoden puolelle. Tämän vuoksi hallitus ehdottaa, että vähennysoikeus myönnettäisiin jo 1.10.1983 tai sen jälkeen hankituista tavaroista.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunta on kuitenkin tehnyt lakiehdotuksen 1 §:ään ja voimaantulosäännökseen teknisluonteiset täsmennykset.

Kaukopuheluista ja muista telepalveluista suoritettavat maksut vaihtelevat eri osissa maata. Siten esim. kehitysalueilla olevat joutuvat suorittamaan samoista palveluksista korkeampia maksuja ja myös enemmän telepalveluista suoritettavaa liikevaihtoveroa kuin muut. Tämän vuoksi valiokunta edellyttää hallituksen selvittävän, voi-

daanko telepalvelujen liikevaihtoverotuksen tasa-
puolisen kohtaantumisen aikaansaamiseksi tasata
kaukopuhelumatkat samalle tasolle koko maassa.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

*että Eduskunta päättäisi hyväksyä halli-
tuksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuk-
sen näin kuuluvana:*

Laki

liikevaihtoverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 5 päivänä joulukuuta 1963 annetun liikevaihtoverolain (532/63) 1 §:n 1 ja 4 momentti, 6 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti, 13 §:n 1 momentin a kohta, 17 §:n 1 ja 2 momentti, 21 §:n 1 momentin a kohta ja 22 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 1 momentti 31 päivänä joulukuuta 1974 annetussa laissa (1064/74) sekä 13 §:n 1 momentin a kohta, 17 §:n 2 momentti, 21 §:n 1 momentin a kohta ja 22 §:n 1 momentti 9 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (608/76) ja 17 §:n 1 momentti 8 päivänä kesäkuuta 1979 annetussa laissa (523/79), sekä

lisätään lakiin uusi 1 a, 14 a ja 17 a § seuraavasti:

1 §

Valtiolle on suoritettava liikevaihtoveroa (*poist.*) tavaran ja telepalvelun myynnistä, *joka tapahtuu liiketoiminnan muodossa*, sekä tavaran maahantuonnista sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

— — — — —
(4 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

1 a, 6, 9, 13, 14 a, 17, 17 a, 21 ja 22 §
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1983

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Salolainen, varapuheenjohtaja Muurman (osittain), jäsenet Ajo, Alppi, Joutsenlahti, Koskenniemi (osittain), Linna, Malm, Martikainen (osittain), Mäki-Hakola (osittain), Pohjala, Rosnell, Rönholm, Surak-

Lakia sovelletaan myös, milloin myyty tavara on toimitettu tai tavara on otettu käytettäväksi muuhun kuin myyntitarkoitukseen *lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen* taikka jos vuokramak-
su on veloitettu *lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta*. Jos tavaran toimittaminen tai työsuorituksen tekeminen on *lain voimaantullessa kesken*, sovelletaan tätä lakia vain niihin tavaroihin, jotka toimitetaan asennuspaikalle tämän *lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen*, sekä työsuorituksen siihen osaan, joka tapahtuu tämän *lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen*.

(3 ja 4 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

ka, Tenhiälä, Tikka (osittain), Tuovinen (osittain) ja Vainio sekä varajäsenet Jokela (osittain), Manninen (osittain), Mattila (osittain), Pekkari-
nen (osittain), Piipari (osittain), Sasi, Savolainen, Vepsäläinen (osittain), Westerlund (osittain) ja Viljanen (osittain).

Vastalauseita

I

Hallitus esittää liikevaihtoveron verotuspohjan laajentamista siten, että se tulisi vuoden 1984 alusta alkaen koskemaan myös posti- ja telelaitoksen sekä yksityisten puhelinlaitosten puhelin-, lennätin-, datasiirto ja muuta niihin verrattavaa teleliikennettä.

Hallituksen esitys merkitsee liikevaihtoveron ulottamista koskemaan myös palveluja ja siirtymistä arvonlisäjärjestelmän suuntaan verotuksessa. Tämä on arveluttava tie veronmaksajain kannalta. Esityksen hyväksyminen nostaa puhelin- ja telepalveluja 20 prosentilla. Näin ollen se nostaa kotitalouksien menoja ja myös yritystoiminnan kustannuksia ja sitä kautta myös tuotteiden hin-

toja, joten sillä on hintatasoa lisäävä vaikutus. Kun puhelu- ja tiedonsiirtovirta kulkee voittopuolisesti esimerkiksi kehitysalueilta Helsingin seudulle, lisää hallituksen esitys erityisesti kehitysalueilla toimintaa harjoittavien yritysten kustannuksia ja heikentää niiden kilpailukykyä. Lisäksi dataliikenteen verollepano on omiaan lisäämään keskitetyn ATK-järjestelmän kustannuksia ja heikentämään mahdollisuuksia ATK-palveluista kilpailtaessa.

Edellä esitetyillä perusteilla ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1983

Osmo Vepsäläinen
Irma Rosnell

Ulla-Leena Alppi
Niilo Koskenniemi

II

Telepalvelujen saattaminen liikevaihtoverotuksen alaiseksi on jälleen kerran eräs keino kerätä lisää veroja valtiontalouden menojen katteeksi. Kun hallitus ei pysty estämään budjetin meno-puolen hillitöntä kasvua, lainanotto on huippulukemissa lainakannan ollessa ensi vuoden lopulla jo 14,3 % BKT:sta, on hallituksen kiristettävä verotusta hallituspuolueitten vaatimusten kattamiseksi.

Vaikka olemmekin periaatteessa sitä mieltä, että verotuksen painopistettä pitäisi siirtää välittömistä veroista välillisiin, uusien välillisten verojen hyväksyminen edellyttäisi välittömän verotuksen vastaavaa keventämistä ja siirtymistä arvonlisäverojärjestelmään. Televerolla tosin laajennetaan liikevaihtoverotuksen piiriä, mutta nyky-systeemillä se lisää entisestään veron kertaantumista ja vähennyskelvottomana lisää myös vientituotteisiin kohdistuvia kustannuksia.

Esitys on näin ollen liikevaihtoverotuksen kehittämistavoitteiden vastainen, teollisuutemme hintakilpailukykyä heikentävä ja vaikutuksiltaan inflatorinen. Liikevaihtoveron kertaantuvuus tulee televeron johdosta kasvamaan vuositasolla

teollisuudessa ja kaupassa yhteensä noin 350 miljoonalla markalla.

Telepalvelujen liikevaihtoverotus aiheuttanee myös monia veronkiertämiskeinoja. Tulkintavaikeuksia syntyy mm. siitä syystä, ettei edes alan terminologiasta ole vielä päästy yksimielisyyteen.

Televero lisää myös yksityisten kansalaisten verotaakkaa puhelinmaksujen noustessa 20 %:lla. Tämä rasittaa erityisesti vähävaraisia vanhuksia ja liikuntavammaisia, joille puhelin saat-taa olla lähes ainoa keino pitää yhteyttä ystäviin ja sukulaisiin.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä edellytetään hallituksen selvittävän, voidaanko telepalveluiden liikevaihtoverotuksen tasapuolisen kohtaantumisen aikaansaamiseksi tasata kaukopuhel-maksut samalle tasolle koko maassa. Valiokun-nan esittämät perustelut selvityksen tekemiselle ovat virheellisiä, koska kaukopuhelujen hinnat eivät vaihtelee puheluetäisyyden perusteella. Kaukopuhelujen hintojen vaihtelut ovat riippuvaisia paikallisten toimilupalaitosten hinnoittelusta. Kun paikalliset toimilupalaitokset ovat puheli-men omistajien omistuksessa, ei valtiovalta voi

eikä sen ole syytä puuttua niiden tariffipolitiikkaan, vaan puhelimen käyttäjien on itse saatava päättää puhelinmaksujensa rakenteesta, mikä kuuluu niiden laissa turvattuihin perusoikeuksiin.

Edellä mainituilla perusteilla ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1983

Kimmo Sasi
Pentti Mäki-Hakola

Toivo T. Pohjala
Pertti Salolainen

Matti Viljanen